



Lise Lyck, búskaparfrøðingur

Lise Lyck, búskaparfrøðingur:

Møguleikar at broyta gongdina

Lise Lyck, búskaparfrøðingur ger her upp kreppustøðuna í Føroyum og dregur fram nakrar møguleikar fyri at broyta gongdina.

9. Sammenfatning- og muligheder for at ændre udviklingen.

Den færøske økonomi oktober 92 kan sammenlignes med en syg patient, som en inkompetent læge ordinerer for lidt og for dårligt doseret medicin for en sygdom, samtidig med at andre sygdomme helt overses.

Markedsøkonomiske løsninger i dag består alene af en konkursløsning, og i en ulandsagtig gældsproblematik af ufattelige dimensioner. En konkursløsning er uoverskuelig og uacceptabel for færøske og danske politikere. Kort sagt, tiden er forpasset til en ren økonomisk løsning.

En krise som den færøske har også rent politiske løsningsmuligheder. Den ene model ville indebære, at Færøerne blev en selvstændig stat, fik forsvarsunion med Danmark, fik afviklet gælden ved kapitalisering af de frem-

tidige bloktilskud fra Danmark til Færøerne, et beløb, der kan beregnes til ca. 14 mia. Den anden model ville indebære, at hjemmestremodelen udvikledes, og at Færøerne rent faktisk blev et dansk amt. Ingen af disse rent politiske løsningsextremer forekommer realistiske. Kort sagt løsningsmodellen må være en politisk-økonomisk model, der kan give patienten, den færøske økonomi, et nyt liv.

Når jeg har valgt at indlede dette sidste afsnit med disse ekstreme betragtninger er det for at understrege, at det politiske element – som økonomien ser ud i dag – må være mest tungvejende i en økonomisk-politisk løsningsmodel, hvis den skal kunne danne basis for en genrejning af den færøske økonomi.

Krav til den politisk-økonomiske løsningsmodel:

1. Løsningsmodellen skal have bred accept på Færøerne og i Danmark. Det kræver – at færinger skal inddrages langt mere på alle planer, og at færinger skal kunne udpege eksperter, der har deres tillid.

– danskerne får en anden og mere nuanceret viden om krisen på Færøerne. Den udbredte opfattelse af krisen i Danmark bragt frem i medier osv. og desværre også af embedsmænd består stort set af to billeder: Det ene viser færøske politikere til møde med regeringen for at hente penge. Det andet viser et eller andet stort anlægsprojekt, som alle kan se ikke burde have været realiseret.

2. En dansk-færøsk erkendelse af, at hjemmestremodelen for Færøerne er for

uklar og mudret, når det forfatningsmæssigt er uafklaret om det er en delegationsmodel eller en rigsfællesskabsmodel.

– kræver en revision af Hjemmestremodelen.

3. En færøsk forståelse for nødvendigheden af strukturændringer på Færøerne.

– revideret valglov
– revideret kommunelov
– revideret kapitalmarked
– revideret skattesystem

4. En analytisk tilgang, der ikke starter 6. oktober 1992, men i 1982, hvor Danmark gik over til faste kurser, og den nominelle rente i Danmark halveredes.

Det kræver – en analyse af færøske banker fra 1982 og frem – en analyse, der tager udgangspunkt i tre selvstændige kriseelementer, som sammenkædes mere over

tiden. Kriseelementerne er a) ændringen i ressourcegrundlaget, b) den finansielle sektors krise og c) den finanspolitiske ekspansion.

5. En især dansk forståelse af, at den førte krisepolitik på Færøerne, specielt fra oktober 92 til sommeren 93, med utilstrækkelig kapitaltilførsel, med uklare signaler, ad hoc løsninger og dårlig timing og med IMF-økonomernes krav om straks-ligevægt på Landsstyrets budget har været krisefordybende og kriseforlængende.

Kræver – en garanteret kapitaltilførsel
– politikændring til en strukturtilpasset økonomisk politik.

– På Færøerne betyder det en fiskeri-brance-orienteret økonomisk politik med kapitaltilførsel.

6. En politisk forståelse af, at ad hoc løsninger og partielle løsninger ikke duer, fordi der ikke kan skabes tilstrækkelig tillid til økonomien.

Så længe væsentlige dele af økonomien, som kommuner, arbejdsløshedsforsikring m.v. er truet af betal-

ingsstop genskabes tilliden til økonomien ikke.

Det kræver – en helhedsløsning, en social pagt.

7. En erkendelse af, at Færøernes kapitalmarked hele tiden har været sammenhængende med det danske finansieringsmæssigt og operatørmæssigt. Færøernes bankvæsen har i væsentlig grad været et segment af dansk bankvæsen.

Kræver – nærmere tilknytning til dansk bankvæsen, så segmenteringen forsvinder eller – etablering af et mere selvstændigt bankvæsen.

8. En erkendelse af og accept af et beskåret eller formindsket hjemmestyre i en periode fremover.

Kræver – accept af, at økonomiske forhold og ikke politiske sætter grænserne for hjemmestyret og en forpligtelse til at arbejde positivt for en igangsat løsningsmodel, der hviler på ovennævnte principper. – at løsningsmodellen kan fremvise økonomisk gode resultater inden for et kortere tidsrum.

Escort-/Fiesta motorur

1,3, koyrt 50.000 km, til sølu komplettur v/ startara v.m. fyri kr. 2.500,-.

Tlf. 18020 (best eftir kl. 18)



ADC-Heilsølan

Láarvegur 14 · Tórshavn · Tlf. 15828 · Fax 15893

ARBEIÐSHANDSKAR

til ølt-endamál – bæði á sjógví og landi

BRÚKTIR! BILAR!

Vit hava fleiri GÓÐAR BRÚKTAR BILAR av ymiskum merkjum til sølu.

SERA BÍLIGA & LAGALIGA

Ynskja tygum at sýna/royndarkoyra teir, kann hetta avtalað á tlf. 18903.

v/ Atla Klein Olsen
Postboks 205
110 Tórshavn
Fax: 18703
Tlf. 18903 - 88903

Brúðar- og brúðargentu-
kjólar til leigu.
Ókeypis broytingar.

Brúðarlín

v/ Anniku Gaard
Fagralið 22
Tlf. 14281

Nærri mín Gud til tín ...

Kristus talar aftur!
Ókeypis uppl.: Universal
Life, 626, Haugerring 7,
97070 Würzburg,
Germany